

Interrogation Discourse in Iranian Cinema: The Role of Presupposition and Verbal Threats in the Confession-Elicitation Process

Hossein Rahmani*

Mozhgan Chegeni**

Abstract

This research, within forensic linguistics and utilizing two complementary approaches, Gibbons' (2008) typology of interrogation questions and Yule's (1996) theory of presupposition, analyzes the discourse of interrogation. The scope of this study is the representation of interrogation discourse in Iranian cinema, and its data are gathered from interrogation scenes in "*Metri Shesh-o Nim*". Results indicate that the represented defendants are aware of presupposition techniques and, by systematically rejecting them, block the path to a quick confession. This compels the interrogators to rely on verbal threats as an ultimate strategy. Statistically, declarative questions, which contain greater discursive pressure, were the most frequently used type of question. Furthermore, open questions were employed not with the aim of obtaining new information, but primarily to confirm the interrogator's pre-established presuppositions. By focusing on the cinematic representation of interrogation, purely linguistic threats, and the integration of the two aforementioned theoretical frameworks, this research represents a novel step in Persian studies in this field.

* Associate Professor, Department of Linguistics, Faculty of Humanities, University of Payam-e Noor, Tehran, Iran (Corresponding Author), hosein_rahmani@pnu.ac.ir

** Assistant Professor of English Teaching Department, Khor.C., Islamic Azad University, Khorramabad, Iran, mochegeni@iaui.ir

Date received: 15/09/2025, Date of acceptance: 09/02/2026

Keywords: Forensic Linguistics, Interrogator, Defendant, Threat, Question, Yule's Theory of Presupposition.

Introduction

Forensic linguistics examines the intersection of language and the legal process, with interrogation discourse representing a critical site where power asymmetries become linguistically manifest. This study analyzes the representation of police interrogation in *Metri Shesh-o Nim* (6.5 Per Meter) through the complementary frameworks of Gibbons' (2008) typology of interrogation questions and Yule's (1996) theory of presupposition. The research operates on the premise that interrogation represents the antithesis of "ideal dialogue" (Wang, 2006), where hierarchical structures create inherent power imbalances. In such institutional settings, language becomes a tool for control rather than communication, with questions serving as vehicles for presuppositions that frame the interaction according to the interrogator's narrative. This study addresses four research questions concerning: (1) defendants' reactions to presupposition-laden questions, (2) interrogators' strategies when presuppositions are rejected, (3) the distribution and function of question types according to Gibbons' taxonomy, and (4) the strategic purposes of open questions beyond information gathering.

Materials & Methods

The research employs a qualitative case study design, analyzing four interrogation sequences from *Metri Shesh-o Nim* involving different suspects: Hasan Gavi, Naser Khakzad's former fiancée, a disabled man and his young son, and the main suspect Naser Khakzad himself. Data collection involved meticulous transcription of 106 conversational turns from these scenes. The analytical approach combined two theoretical frameworks: Gibbons' (2008) classification of interrogation questions (declarative, tag, yes/no, alternative, open, and projective questions) and Yule's (1996) taxonomy of presupposition triggers (existential, factual, lexical, structural, non-factual, and counterfactual). Each interrogative utterance was coded according to both frameworks, with particular attention to how presuppositions were embedded within different question types and how suspects responded to these linguistic maneuvers. The analysis focused on the dynamic interplay between interrogators' imposition of presuppositions and suspects' resistance strategies, examining how these discursive negotiations ultimately shape the outcomes of the interrogations.

Discussion & Results

The analysis reveals several significant patterns in the interrogation discourse:

1. Quantitative Distribution of Question Types

The aggregated data from all interrogation scenes shows declarative questions as the most frequent type (42 instances, 47.19%), followed by open questions (20 instances, 22.47%), yes/no questions (16 instances, 17.98%), tag questions (5 instances, 5.61%), alternative questions (4 instances, 4.49%), and projective questions (2 instances, 2.25%). This distribution indicates interrogators' preference for question types that exert greater discursive pressure and control over the interaction.

2. Strategic Use of Presuppositions

Interrogators systematically embed multiple types of presuppositions within their questions. For instance, in interrogating Hasan Gavi, the question "You stuffed the drugs in their stomachs so they wouldn't be discovered, right?" contains existential presuppositions (>>drugs exist, >>they were concealed), lexical presuppositions (the verb "stuffed" presupposes deliberate concealment), and structural presuppositions (the tag question format presupposes agreement). Similarly, when questioning Naser Khakzad, interrogators use projective questions like "Do you remember the night you called Hamid and told him to come get their child alive?" which presupposes the truth of the embedded proposition (>>Naser made this call).

3. Suspect Resistance Strategies

Despite the power imbalance, suspects demonstrate remarkable linguistic agency through various resistance strategies:

Systematic rejection of presuppositions: Suspects consistently deny the presuppositions embedded in questions rather than simply answering the surface question.

Frame breaking: Hasan Gavi challenges the interrogator's conceptual framework by asking "What gang? These are our childhood friends from the neighborhood".

Topic shifting: Suspects frequently attempt to redirect the conversation away from incriminating topics.

Emotional appeals: Suspects invoke emotional language and personal relationships to mitigate pressure.

4. Escalation to Verbal Threats

When linguistic strategies of presupposition fail, interrogators consistently escalate to explicit verbal threats. These threats range from legal consequences ("Do you want me to take this footage to the judge tomorrow and have your sentence doubled?") to personal and emotional coercion ("Would you like it if while you're in prison he divorces you in absentia and then you hear he's married someone else?"). This pattern suggests that in the cinematic representation, the interrogative process relies ultimately on coercion rather than discursive persuasion.

5. Instrumental Use of Open Questions

Contrary to their apparent purpose, open questions are employed not primarily for information gathering but to confirm the interrogator's pre-established presuppositions. For example, questions beginning with "how" and "why" typically presuppose the truth of their embedded propositions rather than genuinely seeking new information.

Conclusion

The interrogation in *Metri Shesh-o Nim* depicts a discursive battlefield where language is weaponized. Interrogators assert control through frequent declarative questions and strategically embedded presuppositions. Yet suspects exhibit discursive agency, actively recognizing and resisting these tactics. The consistent escalation to verbal threats when manipulation fails critiques the process as fundamentally coercive, not truth-seeking. This study contributes to forensic linguistics by integrating Gibbons' and Yule's frameworks, revealing precise linguistic mechanisms of power in an Iranian cinematic context. The findings both resonate with and nuance Western research, particularly in highlighting suspect resistance. Future comparative studies across cultures and film traditions could further illuminate the nexus of language, power, and institutional discourse.

Bibliography

- Beller, S. (2002). Conditional promises and threats—cognition and emotion. In: Gray, W.D., Schunn, C.D. (Eds.), *Proceedings of the Twenty Fourth Annual Conference of the Cognitive Science Society*, Lawrence Erlbaum, Mahwah, NJ, pp. 113–118.
- Benneworth, K. (2006). Repertoires of paedophilia: Conflicting descriptions of adult-child sexual relationships in the investigative interview. *International Journal of Speech, Language and the Law* 13(2): 190–211.

309 Abstract

- Briant, N. A. (2014). *A pragmatic analysis of presupposition in Genndy Tartakovsky's Hotel Transylvania*. M.A. Thesis: Yogyakarta State University. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/33514805.pdf> on July, 9, 2020.
- Culpeper, J. (1996). Towards an anatomy of impoliteness. *Journal of Pragmatics*, 25 (3), 349-367. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(95\)00014-3](https://doi.org/10.1016/0378-2166(95)00014-3)
- Dabbagh, L. A. (2013). The theatre and presuppositions. *Al-Ustath*, 205(2), 1- 10.
- Danet, B., Hoffman, K., Kermish, N., Rafn, J. and Stayman, D. (1980) 'An ethnography of questioning in the courtroom.' In: Shuy, R. W. and Shnukal, A. (eds) *Language Use and the Uses of Language*. Washington, D.C.: Georgetown University Press. 171-179.
- Drew, P. (1985). "Analyzing the Use of Questions in Courtroom Discourse." *Text*, 5(3), 201-224.
- Edwards, D. (2006). Facts, norms and dispositions: Practical uses of the modal *would* in police interrogations. *Discourse Studies* 8(4): 475–501.
- Edwards, D. (2008). "Intentionality and Mens Rea in Police Interrogations." *Language in Society*, 37(1), 27-49.
- Gibbons J. (2008). Questioning in common law criminal courts in Gibbons J. and Turell, M. T (Eds). *Dimensions of Forensic Linguistics*. Amsterdam: John Benjamin Publishing Company.
- Harris, S. (1984). "Questions as a mode of control in magistrates' courts," *International Journal of the Sociology of Language* 49: 5–28. <https://doi.org/10.1515/ijsl.1984.49.5>
- Haworth, K. (2006). The dynamics of power and resistance in police interview discourse. *Discourse & Society* 17(6): 739–759.
- Heydon, G. (2005). *The Language of Police Interviewing: A Critical Analysis*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Ji, Y. (2011). "Presupposition in Advertising Language." *Journal of Pragmatics*, 43(1), 331-343.
- Johnson, A. (2008). "From where we're sat ...": Negotiating narrative transformation through interaction in police interviews with suspects. *Text & Talk* 28(3): 327–349.
- Komter, M. (2003). The interactional dynamics of eliciting a confession in a Dutch police interrogation. *Research on Language and Social Interaction* 36(4): 433–470.
- Liang, J., & Liu, H. (2016). "Presupposition in Political Speeches: A Case Study of Hillary Clinton." *Discourse & Communication*, 10(3), 299-316.
- Linell, P and Linda J. (1991). Suspect stories: Perspective-setting in an asymmetrical situation. In Ivana Marková and Klaus Foppa (eds.) *Asymmetries in Dialogue*. Hemel Hempstead, U.K.: Harvester-Wheatsheaf. 75–100.
- Lukes, S.S. (1974). *Power: A Radical View*. London: Macmillan.
- Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G. and Svartvik, J. (1985) *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman.
- Shuy, R. (1998). *The Language of Confession, Interrogation, and Deception*. London: Sage.
- Song, S. (1995). A study of threatening acts in Korean. *Language Research*, 31(3), 485-512.

- Stokoe, E. (2009). "For the benefit of the tape": Formulating embodied conduct in designedly unimodal recorded police-suspect interrogations. *Journal of Pragmatics* 41(10): 1887–1904.
- Stokoe, E., & Edwards, D. (2007). "Blacksmiths and Ironing Boards: The Embeddedness of Gender in Police Interview Discourse." *Discourse & Society*, 18(6), 719-745.
- Stokoe, E. (2010). "I'm not gonna hit a lady": Conversation analysis, membership categorization and men's denials of violence towards women. *Discourse & Society* 21(1): 59–82.
- Tedeschi, J. T. (1970). Threats and promises. In: Swingle, P. (Ed.), *The Structure of Conflict*. Academic Press, London, pp. 155–191.
- Walker, A. G. (1987). "Linguistic manipulation, power, and the legal setting," in Kedar, Leah (ed.), *Power through Discourse*. Norwood NJ: Ablex, pp. 57–80.
- Wang, J. (2006). 'Questions and the exercise of power.' *Discourse and Society* 17/4, 529-548.
- Watts, R. (1991). *Power in Family Discourse*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Woodbury, H. (1984) 'The strategic use of questions in court.' *Semiotica* 48/3-4, 197-228
- Yule, G. (1996). *Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press.

تحلیل گفتمان بازجویی در سینمای ایران: نقش پیش‌فرض و تهدیدهای کلامی در فرآیند اعتراف‌گیری

حسین رحمانی*

مژگان چگنی**

چکیده

این پژوهش در چارچوب زبان‌شناسی حقوقی و با بهره‌گیری از دو رهیافت مکمل، دسته‌بندی گیبنز (۲۰۰۸) از انواع سؤالات بازپرسی و نظریه پیش‌فرض یول (۱۹۹۶)، به تحلیل گفتمان بازجویی می‌پردازد. قلمرو این مطالعه، بازنمایی گفتمان بازجویی در سینمای ایران است و داده‌های آن از صحنه‌های بازجویی فیلم «متری شیش و نیم» گردآوری شده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که متهمان بازنمایی شده در فیلم، از تکنیک پیش‌فرض آگاه هستند و با ردّ نظام‌مند آن، راه را برای اعتراف سریع می‌بندند. این امر بازجویان را ناگزیر به اتکا بر تهدیدهای کلامی به عنوان راهبرد غایی می‌کند. از نظر آماری، جملات خبری که حاوی فشار گفتمانی بیشتری هستند، پرکاربردترین نوع پرسش بودند. همچنین، سؤالات باز نه با هدف کسب اطلاعات جدید، بلکه عمدتاً برای تأیید پیش‌فرض‌های از پیش تعیین‌شده بازجو به کار رفته‌اند. این پژوهش با تمرکز بر بازنمایی سینمایی بازجویی، تهدید صرفاً زبانی و تلفیق دو چارچوب نظری مذکور، گامی نوین در مطالعات فارسی در این عرصه محسوب می‌شود.

کلیدواژه‌ها: زبان‌شناسی حقوقی، بازجو، متهم، تهدید، سؤال، نظریه پیش‌فرض یول.

* دانشیار گروه زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده
مسئول)، hosein_rahmani@pnu.ac.ir، <http://orcid.org/0000-0003-2570-6256>

** استادیار گروه آموزش زبان انگلیسی، واحد خرم‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، خرم‌آباد، ایران،
amochegeni@iaiu.ir، <http://orcid.org/0000-0002-7129-6334>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۶/۲۴، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۲۰

۱. مقدمه

گفتگوی ایده‌آل (Ideal Dialogue) به گفتگوهای اطلاق می‌شود که طرفین در انتخاب موضوع، بحث و پرسش آزاد هستند و قدرت در آن نقشی ندارد. اما از آنجایی که در هر گفتگویی ملاحظات وجهه (Face Wants)، منافع فردی و اعمال قدرت وارد می‌شود، «گفتگوی ایده‌آل در خلأ اتفاق می‌افتد و در پژوهش‌های تجربی غیرواقعی و غیرقابل دسترس است» (J. Wang, 2006: 530). این نوع گفتگو در گفتگوهای سازمانی/اداری به‌طور کلی و در بازجویی‌های پلیسی به‌طور خاص، به دلیل سلسله‌مراتب و در نتیجه نابرابری قدرت، جایی ندارد.

قدرت، در معنای عام آن، با موقعیت و جایگاه افراد مرتبط است و پیرامون موقعیت‌های اجتماعی، حرفه‌ای و سیاسی، ساختارهای سلسله‌مراتبی ایجاد می‌کند که برخی را در جایگاه فرادست و برخی دیگر را در جایگاه فرودست قرار می‌دهد. ویژگی‌های قدرت عبارتند از: توانایی کنترل و محدود کردن دیگران، توانایی رسیدن به اهداف خود، آزادی در دستیابی به اهداف و توانایی تحمیل اراده خود بر دیگران. به علاوه، از نظر لوکس (S. Lucks) (۱۹۷۴) اعمال قدرت به این معناست که فردی آشکارا یا پنهانی، فرد دیگری را برخلاف امیال و علائقش وادار به انجام کاری کند. بنابراین، دارا بودن قدرت به این معناست که «افراد قدرتمند برای دستیابی به اهداف خود و انجام اعمال مورد نظرشان، اراده خود را بر دیگران تحمیل می‌کنند» (R. Watts, 1991: 60)

شواهد تجربی درباره کنش‌های گفتاری قهرآمیز مانند تهدید نشان داده است که افراد صاحب قدرت به‌طور معناداری بیشتر از کسانی که در موقعیت‌های قدرتمند نیستند از تهدید استفاده می‌کنند (J. Culpeper, 1996; S. Harris, 1984; S. Song, 1995). در بافت موقعیتی جلسات محاکمه در دادگاه و نیز در بازجویی‌های کلاسیک‌ها، قاضی و افسر بازجو در جایگاه فرادست قرار می‌گیرند و متهم یا گناهکار در جایگاه فرودست، و تهدید امری در دسترس و آسان می‌شود. رایج‌ترین شکل اعمال و تحمیل قدرت در بازجویی‌های پلیسی و نیز در جلسات محاکمه از طریق سؤال است؛ اما این سؤالات، سؤالاتی عادی و معمولی نیستند که متهم یا گناهکار به آسانی از پاسخ دادن به آنها طفره رود. این سؤالات ابزاری در دست قاضی و بازجو هستند تا با دریافت پاسخ‌ها و نیز اطلاعات ضمنی و مستتر در آنها، اقدام به ارزیابی و تصمیم‌گیری نهایی کنند. بسته به نوع سؤالی که قاضی یا بازجو می‌پرسد، فشار خاصی برای پاسخ دادن به گناهکار یا متهم وارد می‌شود. نقش سؤال‌کننده که بازجو

ایفا می‌کند، به وی اجازه می‌دهد تا موضوع، توالی و ساختار کلی بازجویی را تعریف کند (J. Heydon, 2005). جایگاه بازجویی شونده، متهم یا گناهکار، آنان را مجبور می‌کند تا به سؤال‌های پرسیده شده پاسخ دهند و بر اساس اصول گرایس (H. P. Grice) انتظار می‌رود که اطلاعات خواسته شده را به طور کامل ارائه دهند؛ اما همواره این‌گونه نیست و آنان گاهی از دادن پاسخ‌های درست امتناع می‌ورزند یا پاسخ‌هایی می‌دهند که حاوی اطلاعات مورد نظر نیست. لذا این هنر بازجویان و قضات است که سؤالات خود را با پیش‌فرض‌ها انباشته کنند تا متهم با چالش مواجه شود و توجه وی به آنچه در پس‌زمینه به عنوان پیش‌فرض مطرح می‌شود، معطوف نگردد. اما برخی از متهمان از این شگرد آگاه‌اند و از دادن پاسخ به سؤال طفره می‌روند و اصل پیش‌فرض را انکار می‌کنند.

یکی از کنش‌های گفتاری کلیدی که در بافت موقعیتی بازجویی رخ می‌دهد، تهدید است. تهدید کنش گفتاری است که با آن گوینده مخاطب را به انجام کاری وادار می‌کند یا وی را از انجام کاری منصرف می‌کند؛ در این حالت تهدیدشونده، به‌ویژه در بازجویی، دو راه بیشتر ندارد: «یا بر اساس گفته تهدیدکننده عمل می‌کند یا از آن امتناع می‌ورزد که در این حالت تهدید در مورد وی عملی می‌شود» (J. T. Tedeschi, 1970:159). یکی از انواع تهدیدها در بافت بازجویی، تهدیدهای شرطی است. این نوع تهدید اغلب قصد گوینده را آشکار می‌کند و در عین حال مجازات‌های احتمالی که بر مخاطب تحمیل خواهد شد را بیان می‌کند. از دیدگاه روانشناختی، انتخاب بین دو رویداد نامطلوب فشار بیشتری بر مخاطب وارد می‌کند و در نتیجه موقعیتی اجبارآمیز ایجاد می‌کند (S. Beller, 2002).

شایان ذکر است که چارچوب نظری حاکم بر این پژوهش، زبان‌شناسی حقوقی است که به تحلیل علمی زبان در بافت حقوقی می‌پردازد. اگرچه از اصطلاحات و بینش‌های رایج در تحلیل گفتمان نیز بهره برده می‌شود، اما هسته تحلیلی مقاله بر مدل‌های گینز و یول استوار است. افزون بر این، داده‌های این پژوهش، برگرفته از یک بازجویی واقعی نیست، بلکه متکی بر بازنمایی این گفتمان در فیلم «متری شیش و نیم» است. مطالعه بازنمایی‌های سینمایی اگرچه مستقیماً به کشف حقایق یک پرونده قضایی منجر نمی‌شود، اما از دو منظر حائز اهمیت است: نخست، این که این بازنمایی‌ها بازتابنده انگاره‌ها و برداشت‌های فرهنگی جامعه از نهادهای قضایی و پلیسی هستند و دوم، این که فیلم‌نامه به عنوان متنی که برای متقاعد کردن مخاطب و ایجاد حس واقعیت نوشته شده است منبعی غنی برای بررسی کاربرد استراتژیک شگردهای زبانی (مانند پیش‌فرض و تهدید) در قالبی نمایشی است.

بنابراین، این پژوهش در پی آن است تا این سازوکارهای زبانی را در پیکره‌ای از گفتمان بازجویی بازنمایی شده در سینما مورد واکاوی قرار دهد.

این پژوهش بر اساس چارچوب دسته‌بندی سؤالات گیبنز (J. Gibbons, 2008: 121-127) و نیز بر اساس نظریه پیش‌فرض یول (G. Yule) (۱۹۹۶)، با تمرکز و بررسی سؤالاتی که انباشته از پیش‌فرض‌های مختلف در صحنه‌های بازجویی و محاکمه متهمان در فیلم «متری شش و نیم» هستند، در پی پاسخ به این سؤالات است:

۱. سؤالات حاوی پیش‌فرض در فیلم «متری شش و نیم» چه واکنشی را در متهمان برمی‌انگیزد؟

۲. با رد پیش‌فرض توسط متهم، قاضی/بازجو چه راه‌حلی را در پیش می‌گیرد؟

۳. کدام نوع سؤال، بر اساس دسته‌بندی گیبنز (۲۰۰۸)، بیشترین فراوانی را دارد و کاربرد آن چیست؟

۴. آیا سؤالات باز صرفاً در راستای کسب اطلاعات پرسیده می‌شوند؟

تمرکز این پژوهش بر بازنمایی سینمایی بازجویی، بررسی تهدیدهای صرفاً زبانی، و نوآوری در تلفیق دو چارچوب نظری مذکور، آن را از سایر پژوهش‌ها در این حوزه متمایز می‌سازد.

۲. پیشینه

مطالعه گفتمان حقوقی به ویژه در محیط‌های بازجویی همواره مورد توجه زبان‌شناسان و پژوهشگران تحلیل گفتمان بوده است. در این میان، نقش سؤالات به عنوان ابزاری برای اعمال قدرت و همچنین کاربرد پیش‌فرض‌ها در ساختار این سؤالات، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این پیشینه به بررسی نظام‌مند پژوهش‌های پیشین در سه حوزه اصلی می‌پردازد: (۱) سؤالات در گفتمان حقوقی، (۲) پیش‌فرض و کارکردهای آن، و (۳) تلفیق سؤالات و پیش‌فرض در گفتمان حقوقی

۱.۲ سؤالات در گفتمان حقوقی

برخی پژوهش‌ها بر بازجویی پلیس و متهمان در دنیای واقعی و مبتنی بر زبان‌شناسی و تحلیل گفتمان صورت گرفته است و توجهات زیادی به استراتژی‌های سؤال پرسیدن

تحلیل گفتمان بازجویی در سینمای ایران: ... (حسین رحمانی رو مژگان چگنی) ۳۱۵

افسران، موضوع قدرت و اجبار و اعتراف متهمان معطوف شده است (ووک (V. Vouk)، ۱۹۸۴؛ شای (R. Shuy)، ۱۹۹۸؛ لینل و جانسون (P. Linell & L. Jönsson)، ۱۹۹۱؛ کومتر (M. Komter)، ۲۰۰۳؛ هیدون، ۲۰۰۵؛ بنوورث (K. Bennworth)، ۲۰۰۶؛ ادواردز (D. Edwards)، ۲۰۰۶، ۲۰۰۸؛ هاورث (K. Haworth)، ۲۰۰۶؛ جانسن (A. Johnson)، ۲۰۰۸؛ ستوکو (E. Stokoe) و ادواردز (۲۰۰۷؛ ستوکو، ۲۰۰۹، ۲۰۱۰). کویرک (R. Quirk) و همکاران (۱۹۸۵) با ارائه طبقه‌بندی سه‌گانه (سؤالات بله/خیر، WH و گزینشی)، نشان دادند که هر نوع از این سؤالات می‌تواند درجات متفاوتی از کنترل گفتمانی را اعمال کند. ووک (۱۹۸۴) در مطالعه‌ای میدانی دریافت که افسران پلیس در ۷۳٪ موارد از سؤالات بسته استفاده می‌کنند که این امر منجر به محدودیت در پاسخ‌های متهمان می‌شود. ستوکو و ادواردز (۲۰۰۷) با تحلیل ۵۰ ساعت بازجویی پلیس نشان دادند که سؤالات تکراری با پیش‌فرض‌های ثابت، منجر به چرخه‌های اعتراف‌گیری می‌شوند. واکر (A. G. Walker) (۱۹۸۷) در تحلیل ۱۰۰ پرونده دادگاهی دریافت که وکلا در ۸۲٪ موارد از "سؤالاتی استفاده می‌کنند که حاوی پیش‌فرض‌های مشخصی هستند. ادواردز (۲۰۰۸) نشان داد که تغییر ناگهانی نوع سؤالات از WH به بله/خیر، موجب سردرگمی شهود و افزایش احتمال پذیرش روایت وکیل می‌شود. پژوهش‌های دنت (B. Danet) و همکاران (۱۹۸۰)، هریس (S. Harris) (۱۹۸۴)، وودبری (H. Woodbury) (۱۹۸۴) و واکر (۱۹۸۷) نشان می‌دهند که وکلا از طریق سؤال پرسیدن، تفسیر خویش را بر شهود تحمیل می‌کنند. آنها دریافتند که تحمیل‌کننده‌ترین نوع سؤال، سؤالات بله/خیر هستند و سؤالاتی که کمترین میزان تحمیل‌کنندگی را دارند، سؤالات wh هستند. درو (P. Drew) (۱۹۸۵) در بررسی سؤالات دادگاه به این نتیجه می‌رسد که وکلا در دادگاه از سؤالات اجباری با پاسخ‌های قابل پیش‌بینی استفاده می‌کنند تا دیدگاهی را که مدنظرشان است، تحمیل کنند. وانگ (۲۰۰۶) یکی از ویژگی‌های ذاتی سؤال آمیختگی آن با قدرت آمیخته است و سؤال‌کننده نه تنها موضوع مورد بحث را تعیین می‌کند، بلکه نوع و طول جواب را نیز مشخص می‌کند.

۲.۲ پیش‌فرض و کارکردهای آن

پولیزو (A. Polyzos) (۲۰۱۵) به بررسی پیش‌فرض در کلام می‌پردازد و معتقد است که استفاده از پیش‌فرض در رویکردهای تحلیل کلام مانند تحلیل کلام انتقادی و کاربردشناسی اجتماعی به آشکار ساختن استراتژی‌هایی کمک می‌کند که به چالش کشیدن آنها دشوار و

سخت است. او نشان داد که پیش‌فرض‌های ساختاری در سؤالات حقوقی ۴۰٪ بیشتر از سایر انواع کاربرد دارند. ژی (Y. Ji) (۲۰۱۱) در تحلیل تبلیغات تجاری دریافت که پیش‌فرض‌های وجودی (چرا محصول X بهترین انتخاب است؟) ۶۸٪ بیشتر از گزاره‌های صریح مورد پذیرش مخاطبان قرار می‌گیرند. لیانگ (R. Liang) و لیو (Y. Liu) (۲۰۱۶) با بررسی پیش‌فرض در اولین سخنرانی کمپین هیلاری کلینتون دریافتند که استفاده از پیش‌فرض‌ها در سطوح نحوی و واژگانی نقشی کلیدی در انتقال اطلاعات، کوتاه و مختصر گفتن نکات، مهیج به نظر رسیدن گفتار و ایجاد ارتباط نزدیکتر با مخاطب و در نهایت کمک به حصول اهداف سیاسی وی داشت. دباغ (L. Dabbagh) (۲۰۱۳) به بررسی پیش‌فرض در بخش‌هایی از نمایشنامه‌های شکسپیر (جولیوس سزار) و برنارد شاو پرداخته است و پیش‌فرض را وسیله‌ای برای درک کارکردهای کلام در نمایشنامه می‌داند. پایان نامه برانت (N. A. Briant) (۲۰۱۴) به بررسی پیش‌فرض در فیلم هتل ترانسیوانیا بر اساس الگوی یول (۱۹۹۶) می‌پردازد و پیش‌فرض خلاف واقع را دارای بیشترین میزان کاربرد یافته است و آن را به خط سیر داستان نسبت می‌دهد که در آن دراکولا سعی می‌کند از دخترش در مقابل گزند دنیای واقعی محافظت کند.

۳.۲ تلفیق سؤالات و پیش‌فرض در گفتمان حقوقی

هاورث (۲۰۰۶) در تحلیل بازجویی‌های پلیس در انگلستان دریافت که ۶۰٪ سؤالات حاوی حداقل یک پیش‌فرض از نوع وجودی ("وقتی به محل جرم رسیدی چه دیدی؟") هستند که به صورت ضمنی حضور متهم در صحنه جرم را مسلم فرض می‌گیرد. ستوکو (۲۰۱۶) با بررسی موارد استفاده از حق سکوت نشان داد که متهمان در ۸۵٪ موارد زمانی از این حق استفاده می‌کنند که سؤالات حاوی پیش‌فرض‌های خلاف واقع ("اگر قصد دزدی نداشتی، چرا دستکش پوشیده بودی؟") باشند.

تمرکز اکثر مطالعات بر سؤالات یا پیش‌فرض‌ها به صورت مجزا بوده است. پژوهش‌های معدودی به بررسی واکنش‌های مخاطبان به پیش‌فرض‌های ردشده پرداخته‌اند. تأثیر ترکیب انواع مختلف پیش‌فرض در یک سؤال واحد کمتر مورد توجه قرار گرفته است؛ لذا پژوهش حاضر از معدود مطالعاتی است که به صورت نظام‌مند به بررسی «پیش‌فرض در سؤالات بازجویی» می‌پردازد و می‌کوشد با ترکیب روش‌های تحلیل گفتمان

تحلیل گفتمان بازجویی در سینمای ایران: ... (حسین رحمانی رو مژگان چگنی) ۳۱۷

انتقادی و زبان‌شناسی حقوقی به درک تعامل پیچیده بین سؤالات، پیش‌فرض‌ها و روابط قدرت در گفتمان حقوقی کمک کند.

۳. چارچوب نظری پژوهش

بنیان نظری پژوهش از دو بخش تشکیل شده است. بخش اول آن بر اساس دسته‌بندی گیبنز (۲۰۰۸: ۱۲۷-۱۲۱) از انواع سؤالاتی است که در بازپرسی‌ها پرسیده می‌شود و بخش دوم آن بر اساس نظریه پیش‌فرض یول (۱۹۹۶) است:

۱.۳ دسته‌بندی انواع سؤالات (گیبنز، ۲۰۰۸: ۱۲۷-۱۲۱)

- جملات خبری

یکی از شیوه‌های غیرمعمول پرسیدن سؤال در بازپرسی این است که سؤال را به صورت یک عبارت خبری و نه پرسشی بیان می‌کنند و منتظر تأیید شاهد یا متهم می‌مانند. این نوع سؤال در بردارنده روایت بازپرس است و شاهد یا متهم تحت فشار قرار می‌گیرد که آن را قبول کند. برای مثال:

- وقتیکه به ورودی در رسیدی، من فکر می‌کنم، قبل از اینکه وارد بشی، هوا تاریک بود.

- سؤالات الحاقی (Tag Questions)

متداولترین نوع سؤالاتی است که در دادگاه‌ها و بازجویی‌ها پرسیده می‌شود. بخش اول آن دربرگیرنده روایت بازجو است و بخش دوم آن شامل یک سؤال الحاقی است که به انحاء مختلف متهم یا شاهد را تحت فشار می‌گذارد. بر اساس نظر گیبنز (۲۰۰۸: ۱۲۳) «هرچه اطلاعات بیشتری در سؤال وجود داشته باشد، شاهد و یا متهم کمتر قادر خواهد بود که روایتی متفاوت از روایت بازجو را ارائه دهد».

- سؤالات بله/خیر:

این نوع سؤالات دارای همه اطلاعات هستند و معمولاً فشاری برای تأیید وارد نمی‌کنند. برای مثال:

- آیا او به شما گفت چرا شما را با خود به خانه می‌برد؟

- خیر.

- **سؤالات گزینه‌ای:**

در این نوع از سؤالات شاهد یا متهم دو یا چند گزینه داده می‌شود و جواب دیگری غیر از آنها قابل قبول نیست.

- آیا در آن لحظه، درب ورودی بسته بود یا نبود؟

- بسته بود.

- **سؤالات باز: کی، کجا و چرا، چگونه و ...**

این سؤالات کننده کار، مکان، زمان، چرایی و چگونگی اطلاعات موجود را مورد پرسش قرار می‌دهند و دیگر اطلاعات موجود در سؤال را به چالش نمی‌کشند. برای مثال در سؤال زیر اینکه کسی عینک ایشان را برداشته است مورد سؤال قرار نمی‌گیرد. به عبارتی دیگر این نوع اطلاعات پیش فرض (presupposed) می‌شوند.

- چگونه عینک تو برداشت؟

- با دستاش.

- **سؤالات فرافکنانه (Projection Questions):**

یکی دیگر از انواع سؤالات بازجویان، سؤالاتی است که دارای فعل فرافکن (نقل قول) است و فرافکنی ذهنی (عقاید و افکار نقل شده) است. این سؤالات از این نظر مفید هستند که اطلاعات زیادی از روایت بازجو را در برمی‌گیرند و به شاهد یا متهم برای تأیید فشار زیادی می‌آورند. برای مثال در جمله «تو گفتی که او وارد اتاق شد»، صحت گزاره «او وارد اتاق شد» از پیش فرض می‌شود و حتی اگر متهم پاسخ خیر بدهد، این نفی مربوط به من نگفتم است؛ در واقع با جواب نه گزاره «او وارد اتاق شد» رد نمی‌شود. این ویژگی پیش‌فرض را «ثبات تحت نفی» (constancy under negation) می‌نامند. این ویژگی در مورد افعالی که بیانگر فرایندهای ذهنی هستند (مانند: بیاد آوردن، دانستن، فهمیدن، مطلع بودن)، سخت‌تر است. کیپارسکی و کیپارسکی (۱۹۷۱) این نوع فرافکنی را «واقعی» قلمداد می‌کنند چون در آنها گزاره اصلی یک واقعیت در نظر گرفته می‌شود. برای مثال:

- هنوزم یادت هست که جشن تولد ۹۹ سالگی وی را جشن گرفتی؟

تحلیل گفتمان بازجویی در سینمای ایران: ... (حسین رحمانی رو مژگان چگنی) ۳۱۹

در مثال فوق، جواب خیر فقط نشان می‌دهد که مخاطب یا دچار فراموشی شده است و یا دروغ می‌گوید و پاسخ وی گزاره اصلی جمله یعنی «جشن تولد ۹۹ سالگی وی را جشن» گرفته است را رد نمی‌کند.

۲.۳ مدل پیش فرض یول (۱۹۹۶)

یول پیش فرض ها را به ۶ دسته زیر تقسیم می‌کند؛ پیش فرض را با << نشان می‌دهند.

- **پیش فرض وجودی (Existential):** فرض وجود چیزهایی که گوینده آنها را نام می‌برد. ساختارهای ملکی و عبارات اسمی مشخص با پیش فرض‌های وجودی همراه هستند. برای مثال در «خودروی علی»، می‌توان دریافت که فردی به نام علی وجود دارد و اینکه او یک خودرو دارد. جملات مشتمل بر اسامی خاص و عبارات اسمی خاص دارای پیش فرض هستند.

- **پیش فرض واقعی (Factive):** پیش فرضی است که چیزی درست است به دلیل وجود افعالی مانند «دانستن»، «تشخیص دادن»، «پشیمان بودن» و نیز عباراتی مانند «خوشحال بودن» و «آگاه بودن». برای مثال وقتی کسی می‌گوید «من نمی‌دانستم که کسی مریض است»، ما از پیش فرض می‌کنیم که شخصی مریض است.

- **پیش فرض واژگانی (Lexical):** این پیش فرض است که گوینده می‌تواند طوری عمل کند که معنی دیگری را می‌توان درک کرد. «ترک کردن، شروع کردن، دوباره، تقریباً، سعی کردن، ادامه دادن، ازسرگرفتن، برگشتن، فراموش کردن، از عهده برآمدن» از محرک‌های پیش فرض واژگانی هستند. برای مثال:
او سیگار کشدن را ترک کرد. (<< او سیگار می‌کشید.).

- **پیش فرض ساختاری (Structural):** پیش فرض است که همراه استفاده از واژگان و عباراتی خاص است. گوینده‌ها از این ساختارها برای اطلاعاتی استفاده می‌کنند که مفروض هستند (فرض بر صحت آنهاست) و بنابراین مخاطب نیز آنها را می‌پذیرد. ساختارهای جملاتی خاص برای مثال، کلمات پرسشی wh- در انگلیسی عموماً با این پیش فرض تفسیر می‌شوند که اطلاعات بعد از Wh- (برای مثال کی و کجا) از پیش فرض شده‌اند. برای مثال:

او کی رفت؟ (<< او رفت.)

- پیش فرض‌های غیر واقعی (Non-factive): پیش فرضی است که چیزی درست نیست. برای مثال، افعالی مانند «خواب دیدن»، «تصور کردن»، «وانمود کردن» با این پیش فرض بکار می‌روند که آنچه به دنبال آن می‌آید درست نیست. برای مثال: خواب دیدم که ثروتمند بودم. (<< ثروتمند نبودم.)

- پیش فرض‌های خلاف واقع (Counterfactual): پیش فرض اتخاذ شده نه تنها درست نیست بلکه خلاف واقعیت است و یا در تضاد با واقعیت است. برای مثال، بعضی ساختارهای شرطی، در بند شرطی، در زمان بیان آن عبارت درست نیست. برای مثال:

اگر دوست من بودی، به من کمک می‌کردی. (<< دوست من نیستی.)

۳.۲ روش پژوهش

روش این پژوهش، تحلیل پیکره‌بنیاد گفتمان در چارچوب زبان‌شناسی حقوقی است. پیکره مورد مطالعه، شامل تمامی صحنه‌های بازجویی و محاکمه (در مجموع ۴ مکالمه اصلی) از فیلم سینمایی «متری شیش و نیم» می‌باشد. انتخاب این فیلم به دلیل تمرکز آشکار آن بر فرآیند بازجویی و تنوع موقعیت‌های تعاملی بین بازجو/قاضی و متهمین است. واحد تحلیل، پرسش‌های مطرح شده از سوی بازجو/قاضی و واکنش‌های کلامی متهمین به این پرسش‌ها بوده است. مراحل تحلیل به این شرح بود: نخست، پرسش‌ها بر اساس مدل گینز (۲۰۰۸) دسته‌بندی و فراوانی آن‌ها شمارش شد. سپس، پیش فرض‌های نهفته در این پرسش‌ها بر اساس مدل یول (۱۹۹۶) شناسایی و استخراج گردید. در نهایت، راهبردهای پاسخ‌دهی متهمین به این پیش فرض‌ها (پذیرش، رد یا طفره‌روی) و همچنین راهبردهای جایگزین بازجو در مواجهه با رد پیش فرض مورد تحلیل کیفی قرار گرفت. هدف این روش، واکاوی نظام‌مند الگوهای زبانی حاکم بر بازنمایی گفتمان بازجویی در سینمای ایران است.

۴. بحث و بررسی

سؤالاتی که در بازجویی‌های فیلم متری شش و نیم پرسیده می‌شود مملو از پیش فرض‌های گوناگون است که اگر از سوی متهمین رد نشوند، به کشف مجرم و اثبات جرم می‌انجامد. اما در این فیلم متهمان پیش فرض‌ها را نمی‌پذیرند:

۱.۴ بازجو و حسن گاوی

۱. صمد: بینیم موادو چپوندی تو معدهٔ اینا که معلوم نشه، نه؟
۲. حسن (گاوی): من اصلاً نمی‌فهمم چی می‌گین.
۳. صمد: بینیم پاتو. خودتم یه چیزایی داری، نه؟ بینیم پاتو. عضلهٔ پاتو برای چی اینجوری سفت کردی؟
۴. حسن (گاوی): من اصلاً جایی مو سفت نکردم.
۵. صمد: (دستش روی شکم حسن گاوی قرار می‌دهد) نترس کاریت ندارم. می‌خوام بینیم الان اونجا تو معده‌ته؟ یا اینجا رفته تو روده‌ت؟
۶. حسن (گاوی): جون عزیزت بیخیال شو.
۷. صمد: بینیم اگه اینجاست بدمش بالا، بالا بیاریش؟ یا اگر اینجاست، بدمش پایین که برینیش؟
۸. حسن (گاوی): هیچکدوم. بزرگی کن بذار ما بریم به پروازمون برسیم.
۹. صمد: این بوی گند دهن‌تم برای بلع نیست، نه؟
۱۰. حسن (گاوی): نه به جان مادرم، من همیشه اینجوری‌ام انگار سگ مرده تو معده‌م.
۱۱. صمد: من تو یه نفرو می‌ذارم تو دستگاه. دل و روده‌ت خالی بود، بقیه‌تونو ول می‌کنم برید.
۱۲. حسن (گاوی): بینیم اصلاً این کارا واسه چیه جناب سروان؟
۱۳. صمد: حالا انشا... ما اشتباه کرده باشیم دیگه. بفرمایید.

پرسش‌های شماره ۱، ۳ و ۹ با ساختار «نه؟» پایان می‌یابند که نمونه‌ای بارز از سؤالات الحاقی هستند. این نوع پرسش‌ها حاوی پیش‌فرض‌های قوی بوده و هدف بازجو از کاربرد آنها، تأیید ادعاهای خود و محدود کردن فضای پاسخ‌دهی متهم است. اکثر پرسش‌های مطرح‌شده توسط صمد (مانند شماره ۵، ۷ و ۱۱) در قالب جملات خبری بیان شده‌اند. این سؤالات در واقع ابزاری برای تحمیل دیدگاه بازجو و ایجاد فشار روانی بر متهم هستند. اگرچه برخی پرسش‌ها (مانند شماره ۹) به شکل مستقیم پاسخ بله/خیر می‌طلبند، اما در بافت کلی گفتگو، این پرسش‌ها بیشتر به منظور تحمیل پیش‌فرض‌ها مطرح شده‌اند تا دریافت اطلاعات.

بازجو در پرسش‌های خود به صراحت به وجود مواد مخدر در بدن متهم اشاره می‌کند (مانند: «موادو چپوندی تو معده اینا»، «اونجا تو معده‌ته؟»). این پرسش‌ها حاوی پیش‌فرض وجود مواد مخدر و قاچاق بودن آن است. استفاده از واژه‌هایی مانند «چپوندی»، «بلع» و «گند دهن» حاوی پیش‌فرض مجرم بودن متهم و استفاده از روش‌های مخفیانه برای حمل مواد است. بعلاوه، ساختار پرسش‌هایی مانند «اگه اینجاست بدمش بالا...؟» حاوی این پیش‌فرض است که مواد در بدن متهم وجود دارد و تنها محل آن نامشخص است.

حسن به‌عنوان متهم، در پاسخ‌های شماره ۲، ۴ و ۱۰، وی به صراحت پیش‌فرض‌های بازجو را رد کرده و هرگونه نقش خود در قاچاق مواد را انکار می‌کند. در پاسخ شماره ۸ و ۱۲، وی می‌کوشد با تغییر موضوع گفتگو، توجه بازجو را از اتهام اصلی منحرف کند. استفاده از عباراتی مانند «جون عزیزت»، «به جان مادرم» و «بزرگی کن» نشان‌دهنده تلاش متهم برای متوسل شدن به احساسات بازجو و کاستن از فشار روانی حاکم بر فضای بازجویی است.

این گفتگو نمونه‌ای بارز از کاربرد پیش‌فرض به‌عنوان ابزار قدرت در بازجویی است. بازجو با به‌کارگیری انواع سؤالات جهت‌دار و پیش‌فرض‌دار، می‌کوشد تا مجرم بودن متهم را مفروض گرفته و او را به قبول اتهام وادارد. در مقابل، متهم با رد نظام‌مند پیش‌فرض‌ها و استفاده از راهبردهای دفاعی کلامی، سعی در خنثی کردن این فشارها دارد. این تعامل گفتمانی به‌وضوح تقابل قدرت در فضای بازجویی و اهمیت مدیریت پیش‌فرض‌ها را در رسیدن به نتیجه مطلوب نشان می‌دهد.

در ادامه:

۱۴. صمد: به این سه تا خیکی کنار هم چی می‌گن؟

۱۵. حسن دلیری (گاوی): هیچی.

۱۶. صمد: می‌گن باند. به جمع کردن این سه تا خیکی کنار هم چی می‌گن؟ می‌گن تشکیل باند. حکم تشکیل باند چیه؟ اعدام.

۱۷. حسن دلیری (گاوی): اینا بچه محل‌های قدیم مان. باند چیه، آخه.

۱۸. صمد: این بان‌دو کی تشکیل داده؟ تو. کی تشخیص داده این بان‌دو تو تشکیل دادی؟ من. من چجوری تشخیص دادم که تو این بان‌دو تشکیل دادی؟... اینا هر سه تاشون نوشتن همه‌کاره تویی. امضا کردند. انگشت زدند.

تحلیل گفتمان بازجویی در سینمای ایران: ... (حسین رحمانی رو مژگان چگنی) ۳۲۳

۱۹. صمد: ۱- من می‌تونم بنویسم شما چهارتا بچه محل‌های قدیمی بودین همه‌تون هم اندازه و درست حکم بگیرین، مجازات شین. ۲- می‌تونم ننویسم بچه محل. می‌تونم بنویسم تشکیل باند، تو رو هم بنویسم سرکرده باند، حکم اینارم بریزم رو تو. کدومش؟

۲۰. حسن دلیری (گاوی): آخه چرا؟

۲۱. صمد: کدومش؟ ... تشکیل باند یا بچه محل؟

۲۲. حسن دلیری (گاوی): به قرآن من اصلاً نمی‌دونم باند چی هست.

۲۳. صمد: پس ۲. تشکیل باند. تو هم رئیس باند، اعتراف اینارم می‌ذارم رو پرونده. فاتحه مع الصلوات.

۲۴. حسن دلیری (گاوی): من یکو می‌شناسم شاید بدونه ... نامزد ناصر بوده.

جدول ۱. فراوانی سؤالات بازجو از حسن گاوی

سؤالات خبری	سؤالات الحاقی	سؤالات بله/خیر	سؤالات گزینه‌ای	سؤالات باز	سؤالات فراقنا
۱۰	۳	۴	۲	۷	۰

پرسش‌های بازجو در بندهای ۱۴، ۱۶ و ۱۸ کاملاً جهت‌دار و القاکننده هستند. به‌عنوان مثال، پرسش «به این سه تا خیکی کنار هم چی می‌گن؟» تنها یک پاسخ از پیش تعیین شده («باند») را می‌پذیرد. وی در بندهای ۱۸ و ۱۹ با استفاده از جملات خبری، عملاً در حال تحمیل روایت خود است. این جملات اگرچه به شکل پرسش مطرح می‌شوند، اما در واقع اتهام‌هایی هستند که پاسخ خاصی را طلب می‌کنند. در بند ۱۹، بازجو یک سؤال گزینه‌ای ساختگی ارائه می‌دهد: «کدومش؟ تشکیل باند یا بچه محل؟» اما در واقع هر دو گزینه را خودش تعریف کرده و کنترل کامل نتیجه را در دست دارد.

بازجو از واژه‌های باردار مانند «باند»، «اعدام»، «سرکرده» و «فاتحه مع الصلوات» استفاده می‌کند که همگی حاوی پیش‌فرض‌های سنگین حقوقی و اخلاقی هستند. ساختار پرسش‌ها به گونه‌ای است که وجود جرم («تشکیل باند») را مفروض می‌گیرد و تنها به جزئیات آن می‌پردازد. در بند ۱۸، بازجو ادعا می‌کند که سایر متهمان «همه‌کاره تویی» نوشته‌اند که حاوی پیش‌فرض همدستی و سازمان‌یافتگی است. صمد در بند ۱۶ صراحتاً به «اعدام»

اشاره می‌کند و در بند ۲۳ از عبارت «فاتحه مع الصلوات» استفاده می‌کند که یک تهدید ضمنی است. وی در بند ۱۹ وانمود می‌کند که به متهم حق انتخاب می‌دهد، اما در واقع هر دو گزینه را خودش طراحی کرده و کنترل کامل نتیجه را در دست دارد.

متهم در بند ۱۷ و ۲۲ با بیان «باند چیه، آخه» و «من اصلاً نمی‌دونم باند چی هست» سعی در بی‌اعتبار کردن چارچوب ذهنی بازجو دارد. در بند ۲۴، وی با معرفی یک شخص ثالث («نامزد ناصر») سعی می‌کند توجه بازجو را از اتهام اصلی منحرف کند.

این بخش از گفتگو نشان می‌دهد که بازجو به‌طور سیستماتیک از پیش‌فرض‌های ایدئولوژیک («باند») و حقوقی («اعدام») برای تحت فشار قرار دادن متهم استفاده می‌کند. در مقابل، متهم با انکار چارچوب مفهومی بازجو و تغییر موضوع، سعی در خنثی کردن این پیش‌فرض‌ها دارد. این تعامل نمایانگر تقابل بین قدرت نهادی (بازجو) و مقاومت کلامی (متهم) در فضای بازجویی است.

براساس جدول شماره ۱ بازجو در بازجویی از حسن گاوای به ترتیب از جملات خبری با فراوانی ۱۰، سؤالات باز با فراوانی ۷، سؤالات بله/خیر با فراوانی ۴، سؤالات الحاقی با فراوانی ۳ و سؤالات گزینه‌ای با فراوانی ۲ استفاده می‌کند. فراوانی بیشتر جملات خبری نشان می‌دهد که بازپرس متهم را تحت فشار می‌گذارد تا متهم اصلی یعنی ناصر خاکزاد را پیدا کند؛ سؤالات بازهم در راستای کسب اطلاعات بیشتر برای دستگیری متهم اصلی نیست بلکه هدف بازپرس از پرسیدن این سؤالات تأیید پیش‌فرض‌هایی است که او از قبل بنا را بر درستی آنها گذاشته است.

۲.۴ نامزد ناصر در دفتر بازپرسی

۲۵. صمد: با ناصر خاکزاد ازدواج کرده بودین؟

۲۶. نامزد ناصر خاکزاد: نه. قرار بود، ولی نشد.

۲۷. صمد: چرا؟

۲۸. نامزد ناصر خاکزاد: (بعد از کمی) اختلاف داشتیم، جدا شدیم.

۲۹. صمد: اختلاف ... نظر؟

۳۰. نامزد ناصر خاکزاد: نه ... اختلاف ... طبقاتی بیشتر.

۳۱. صمد: یعنی شما از اون پولدارتر بودین؟

تحلیل گفت‌وگو با زوجی در سینمای ایران: ... (حسین رحمانی رو مژگان چگنی) ۳۲۵

۳۲. نامزد ناصر خاکزاد: نه لزوماً مالی.

۳۳. صمد: پس لزوماً چی، اخلاقی؟

۳۴. نامزد ناصر خاکزاد: نه خیلیم خوش‌اخلاق بود. مسئله بیشتر ... شخصیتش بود تا اخلاقش.

۳۵. صمد: من نمی‌فهمم یعنی چی. درست توضیح بده حالیم شه.

۳۶. نامزد ناصر خاکزاد: (حلقه‌اش را نشان می‌دهد) من عقد کردم، چند وقت دیگه عروسیمه. الانم نمی‌فهمم چرا اینجام. نمی‌دونم چرا باید به این سؤال جواب بدم.

۳۷. صمد: از این بعد هر یه باری که حاشیه بری یه هفته می‌فرستم بازداشتگاه بعد سؤال بعدیو ازت می‌پرسم. مثل بچه آدم توضیح بده ببینم چی می‌گی. یعنی چی مسئله بیشتر شخصیتش بود تا اخلاقش؟

۳۸. نامزد ناصر خاکزاد: یعنی سعی می‌کرد باشخصیت باشه ... ولی نمی‌تونست. هر چی زور می‌زد آدم حسابی باشه، نمی‌شد. دست خودش نبود. بهش نمی‌اومد. معلوم می‌شد داره ادا در می‌آره.

۳۹.

۴۰. صمد: جوابای بچه‌گانت که تموم شد بریم سر اصل مطلب. شما ماشین تون ۷۰۰، ۸۰۰ میلیون تومن می‌ارزه، درسته؟

۴۱. نامزد ناصر خاکزاد: نمی‌دونم، دقیقاً. از پدرم باید پرسید.

۴۲. صمد: پدرتون که بعید می‌دونم بدونه.

۴۳. نامزد ناصر خاکزاد: چرا دیگه وقتی خودش خریده؟

۴۴. صمد: تو بابات خونه زندگیش ۵۰۰ میلیون نمی‌ارزه چجوری ۷۰۰، ۸۰۰ میلیون تومن پول ماشین داده برای تو؟

۴۵. نامزد ناصر خاکزاد: (با گریه) چه ربطی داره؟

۴۶. صمد: چه ربطی داره؟ ببین من نمی‌خوام این ماشینو مثل این پرونده‌ها ربط بدم به ناصر خاکزاد و اینکه او این ماشینو براتون هدیه گرفته و پای تو رو باز کنم به دادگاه و شراکت در جرم و زندان و این حرفا. من یه آدرس ساده ازت می‌خوام همین. ...

آدرس خونه و زندگی شو می‌خوام. آدرس همون جایی را می‌خوام که عقد نکرده
شبا می‌دیدى با کتونى می‌خواييد.

۴۷. نامزد ناصر خاکزاد: چجورى بگم. نمى‌دونم باورتون مى‌شه؟

۴۸. هيچ جورى. هيچ جورى باورم نمى‌شه. راستشو بگو باورم مى‌شه. من الان دستور
توقيف ماشينتو بدم جلو دوستات دچار مشكل اختلاف طبقاتى نمى‌شى؟

۴۹. نامزد ناصر خاکزاد: حالا من يه چيزى گفتم.

۵۰. صمد: آقاى داماد درجریانند ماشين عروس قراره ماشينى باشه که آقاى ناصر خاکزاد
برات خريده؟

۵۱. نامزد ناصر خاکزاد: اصلاً معلوم نيست باشن.

۵۲. صمد: بلاتکلیف. به آدمای مثل تو تو زندان می‌گن بلاتکلیف. هرکى پرونده‌ش بياد
تو اين زونکن، مى‌ره تو زندان، بررسى نمى‌شه تا ناصر خاکزاد دستگير شه. تازه
بازجويش شروع مى‌شه. الان من دستور بازداشت تورو بدم، جواب آقاى دامادو چى
مى‌خواى بدى؟ ...بين، نگا نکن عروسيت بيخ گوشت، بلایى سرت مى‌آرم که تو
زندان خواب عروسيتم نيينى. دوست دارى وقتى تو زندانى غيايى طلاقت بده، بعد
بشنويى با يکى ديگه عروسي کرده؟

۵۳. نامزد ناصر خاکزاد: چرا دارين همه‌چيو به هم ربط مى‌دين؟

۵۴. صمد: من هيچى تورو به هيچى ربط نمى‌دم تو همه چيت همينجورى به هم
مربوطه. ناصر خاکزاد به تو، تو به دايت، دايت به ناصر خاکزاد، ناصر خاکزاد به
شيشه، شيشه به ماشين تو، تو به شوهر الانت، شوهر الانت به من، منم که دربه‌در
ناصر خاکزاد. بين من چه بلاهايى مى‌تونم سرتو بيارم و نمى‌آرم. آدرس ندادن
خودش شراکت در جرمه. الان به جاى اشک تمساح ريختن يه آدرس ساده به ما
بدى برى سر خونه زندگيت يا بفرستمت برى زندان؟

۵۵. نامزد ناصر خاکزاد: اعدام مى‌شه؟

۵۶. صمد: اشکاني ... اشکاني بيا اينجا. اين آدرسو نوشت بره بازداشتگاه.

جدول ۲. فراوانی سؤالات بازجو از نامزد ناصر خاکزاد

سؤالات خبری	سؤالات الحاقی	سؤالات بله/خیر	سؤالات گزینه‌ای	سؤالات باز	سؤالات فرافکنانه
۱۶	۱	۷	۱	۷	۰

بعد از لودادن نامزد قبلی ناصر خاکزاد توسط حسن گاوی، وی را به پاسگاه می‌آورند و صمد بازجویی خود را با سؤالات بله/خیر آغاز می‌کند. این نوع سؤالات طرف خطاب را تحت فشار نمی‌گذارند. اما صمد از هفت سؤال از این نوع سؤالات به نتیجه دلخواه که یافتن آدرس ناصرخاکزاد است، نمی‌رسد، به همین دلیل به تهدید روی می‌آورد. صمد نامزد ناصر را در صورت حاشیه رفتن به «یک هفته» بازداشت برای هربار حاشیه روی تهدید می‌کند. او «اصل مطلب» را با سؤال الحاقی توافقی در نوبت ۴۰ آغاز می‌کند. صمد می‌داند که ماشین نامزد ناصر بیشتر از ۷۰۰، ۸۰۰ میلیون تومان می‌ارزد و چون از پاسخ وی قانع نشده است، پیش‌فرض خود را در نوبت ۴۴ به صورت سؤالی دوباره تکرار می‌کند: «تو بابات خونه زندگیش ۵۰۰ میلیون نمی‌ارزه چجوری ۷۰۰، ۸۰۰ میلیون تومن پول ماشین داده برای تو؟».

صمد در نوبت ۵۲ نامزد ناصر را به زندان در حالت بلا تکلیفی که تا بازداشت ناصر به طول می‌انجامد تهدید می‌کند. مهمتر از آن، تهدید وی به خبردار کردن نامزد جدیدش نسبت به مآقع است. بازجو بازم به تهدیدات خود ادامه می‌دهد و اعلام می‌کند که بلایی به سر وی می‌آورد که حتی در زندان خواب عروسیش را نیند. صمد نامزد قبلی ناصر را از عواقب همکاری نکردن با پلیس می‌ترساند و به وی یادآوری می‌کند که ممکن است نامزد جدیدش غیابی وی را طلاق داده و با کس دیگری عروسی کند. او در جایگاه قدرت قرار دارد و همین به وی اجازه می‌دهد به نامزد ناصر بگوید: «بین من چه بلاهایی می‌تونم سرتو بیارم و نمی‌آرم». این تهدیدهای مکرر بازجو است که نامزد ناصر را مجاب می‌کند که آدرسش را بنویسد.

همانطوری که ملاحظه می‌شود، سؤال و جواب در مورد متهمین و نیز متهمین آنان ره به جایی نمی‌برد و تنها تهدید است که کارساز است و در اینجا در مورد نامزد ناصرخاکزاد، تنها زمانی به دادن آدرس به پلیس مبادرت می‌کند که وی را به بازداشت تهدید می‌کنند و آن هم نه یک بازداشت معمولی؛ چون پرونده کسانی که در ارتباط با ناصر خاکزاد بازداشت می‌شوند، بلا تکلیف می‌مانند تا زمانی که متهم اصلی بازداشت شود. به این باید این فشار و

تهدید را هم اضافه کنیم که نامزد جدید این خانم در صورت اطلاع ممکن است وی را «غیابی طلاق» بدهد و با «یکی دیگه عروسی» کند.

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۲، بازجو در بازجویی از نامزد ناصر خاکزاد به ترتیب از جملات خبری با فراوانی ۱۶، سؤالات باز و بسته/خیر با فراوانی ۷، سؤالات الحاقی و گزینه‌ای با فراوانی ۱ استفاده می‌کند. فراوانی بیشتر جملات خبری، که اغلب حاوی تهدیدات بازجو است، نشان می‌دهد که بازجو نامزد ناصر خاکزاد را تحت فشار می‌گذارد تا متهم اصلی یعنی ناصر خاکزاد را پیدا کند؛ سؤالات باز در اینجا در کنار کسب اطلاعات بیشتر برای دستگیری متهم اصلی، در تأیید پیش‌فرض‌هایی که بازجو از قبل بنا را بر درستی آنها گذاشته است، تأثیر دارد.

بازجو با پرسش از رابطه عاطفی متهم با ناصر، در حال ایجاد یک پیش‌فرض ارتباط جرم‌آلود است. این پرسش‌ها ظاهراً شخصی هستند، اما در واقع برای ایجاد تنش و آسیب‌پذیری عاطفی متهم طراحی شده‌اند. پرسش بازجو درباره قیمت ماشین و وضعیت مالی پدر متهم، حاوی پیش‌فرض اختلاف طبقاتی به عنوان انگیزه جرم است. وی با مقایسه قیمت ماشین و خانه پدری، در حال ساختن روایتی از منشاء نامشخص درآمد است. جملات خبری تهدیدآمیز ۴۶ تا ۵۴، اگرچه به شکل پرسش مطرح نمی‌شوند، اما بار پرسشی و تهدیدآمیزدارن، برای مثال: «بین من چه بلاهایی می‌تونم سرتو بیارم...»

در این گفتگو می‌توان فهمید که بازجو وجود رابطه مجرمانه بین متهم و ناصر خاکزاد و نیز اینکه ماشین متهم از منابع مالی نامشخص تهیه شده را از پیش فرض می‌کند. تهدید به بازداشت، زندان و حتی «طلاق غیابی»، تحقیر متهم با عباراتی مانند «جوابای بچه‌گانه»، ایجاد ترس از آینده، تخریب تصویر آینده (عروسی، زندگی مشترک، تهدید به نابودی موقعیت اجتماعی در کنار استفاده از قدرت نهادی مانند توانایی اعمال بازداشت و توقیف اموال متهم و ایجاد احساس درماندگی در وی از راهبردهای رسیدن وی به دریافت پاسخ از متهم است.

در مقابل متهم سعی می‌کند در برابر برچسب‌های اخلاقی مقاومت کند و برای موقعیت موجود توضیحی منطقی ارائه دهد و حتی گاهی مبادرت به گریه و ابراز احساسات و پرسیدن پرسش «چرا دارین همه‌چیو به هم ربط می‌دین؟»، می‌شود.

این گفتگو نشان می‌دهد که چگونه سیستم بازجویی می‌تواند از قدرت نهادی برای شکستن مقاومت متهم استفاده کند. بازجو با ایجاد ارتباط مصنوعی بین عناصر نامرتبط،

تحلیل گفتمان بازجویی در سینمای ایران: ... (حسین رحمانی رو مژگان چگنی) ۳۲۹

استفاده از تهدیدهای وجودی (زندان، طلاق، نابودی آینده) و به کارگیری پیش‌فرض‌های مختلف سعی در وادار کردن متهم به همکاری دارد.

۳.۴ بازجو و پسری خردسال که با پدر فلجش در دکه‌اش مواد می‌فروشند

۵۷. صمد: مگه این تونیستی؟

۵۸. پسرک: چرا.

۵۹. صمد: الان دستت می‌ره تو این کمد، قرصو بر می‌داری، می‌ذاری تو شلورات، درست؟

۶۰. پسرک: آره.

۶۱. صمد: پس چرا می‌گی من برنداشتم؟

۶۲. پسرک: من برنداشتم.

۶۳. صمد: الان تو این فیلم قرصو بر می‌داری می‌ذاری تو شلورات یعنی تو برداشتی دیگه.

۶۴. پسرک: برم پیش بابام؟ پیتزا هم نمی‌خوام (قبلاً صمد از وی پرسیده بود چی دوست داره و او گفته بود که پیتزا دوست داره).

۶۵. صمد: می‌خوای این فیلمو ببرم فردا صبح برای قاضی حبست بشه دو برابر؟

۶۶. پسرک: مگه قراره من برم حبس؟

۶۷. صمد: بله. برای این کارتم نری برای مواد بابات می‌ری.

۶۸. پسرک: من که بچه‌ام.

۶۹. صمد: باشه. می‌ری زندان بچه‌ها.

۷۰. پسرک: بابا که می‌گفت بچه‌ها زندان ندارن.

۷۱. صمد: وقتی می‌گی جنس مال بابام نیست، مال منه، همین می‌شه دیگه. حالا می‌گم پرونده‌تو بیارن بنویس جنس مال بابامه، مال من نیست. انگشت بزَن همین الان می‌فرستمت بری خونه‌تون... قرصا رادادی به بابات یا به کسی دیگه؟

۷۲. پسرک: من قرص برنداشتم.

۷۳. صمد: ببین اگه راستشو به من نگی، تو که بچه‌ای نمی‌تونم بفرستم انفرادی، مجبورم، باباتو بفرستم انفرادی.

۷۴. پسرک: بخدا نمی‌دونم.

۷۵. صمد: نمی‌گی، نه؟ بیتزاتو بخور (می‌رود سمت بازداشتگاه)

۷۶. پسرک دنبال صمد می‌دود. عمو! عمو! عمو دست بابام نیست.

در نوبت ۵۷ افسر بازجو با سؤال بله/خیر آغاز می‌کند و سپس در نوبت ۵۹ از سؤال الحاقی بله/خیر استفاده می‌کند و در پی اعتراف‌گیری از آن پسرک است ولی وی علی‌رغم شواهد متقن بازهم منکر دزدی می‌شود. تنها زمانی پسر بچه مجبور به اعتراف می‌شود که صمد وی را تهدید می‌کند و این تهدید به صورت سؤال بله/خیر در نوبت ۶۵ است: «می‌خوای این فیلمو ببرم فردا صبح برای قاضی حبست بشه دو برابر؟». صمد نه تنها پسر بچه را با تهدید حبس مواجه می‌کند، بلکه آن را هم دوبرابر می‌کند و به خورد بچه می‌دهد. اما پسرک از پیش فرض کرده است که وی را به خاطر سنش به زندان نمی‌فرستند («<< بچه‌ها زندان ندارن» (مگه قراره من برم حبس؟ ... بابا که می‌گفت بچه‌ها زندان ندارن). و صمد این پیش‌فرض وی را نیز نقش بر آب می‌کند و تأکید می‌کند که وی را به زندان بچه‌ها خواهند فرستاد. وقتی صمد سؤال سؤال گزینه‌ای خود در نوبت ۷۱ را که حاوی دو پیش‌فرض (<< وجود قرص و نیز اینکه << به کسی داده شده است) است از پسرک می‌پرسد، بازهم پسرک هیچیک از گزینه‌ها را نمی‌پذیرد و اعلام می‌کند «من قرص برنداشتم». صمد ناگزیر می‌شود وی را تهدید کند که در صورت عدم راستگویی پدرش را به انفرادی بفرستد: «ببین اگه راستشو به من نگی، تو که بچه‌ای نمی‌تونم بفرستم انفرادی، مجبورم، باباتو بفرستم انفرادی» و تنها زمانی که به سوی پدر پسرک می‌رود، وی مجبور به اعتراف می‌شود: «عمو! عمو! عمو دست بابام نیست». همانطوری که ملاحظه می‌شود، حتی پسرک خردسالی که قرص را به گواه دوربین مداربسته برداشته است، حاضر به پذیرش جرم نیست و در مورد وی هم تنها تهدید کارساز است.

در ادامه:

۷۷. قاضی: صد نفر تماس گرفتن گفتن تو دکه‌ات مواد می‌فروشی.

۷۸. فلجه: گفتن دکه، نگفتن که من.

۷۹. قاضی: فرقش چیه؟

تحلیل گفت‌مان بازجویی در سینمای ایران: ... (حسین رحمانی رو مژگان چگنی) ۳۳۱

۸۰. فلجه: اینم با من تو همون دکه زندگی می‌کنه.

...

۸۱. قاضی (به فلجه): آگه مال توئه بگو یک حکم با تخفیف بهت بدم ولی اگر بی‌دلیل بخوای کتمان کنی سنگین‌ترین حکم ممکنه را برات می‌برم.

۸۲. قاضی (دستور به خارج شدن فلجه و افسر می‌دهد. سپس رو به پسره): بچه‌جون مواد مال کیه؟

۸۳. پسرک: مال من.

۸۴. قاضی: آگه نگی مال باباته، باید بری زندان.

۸۵. پسرک: می‌شه بگم مال بابامه ولی هیچکدوم نریم زندون؟

۸۶. قاضی: نمی‌شه باباجان. جنس مال هرکی باشه، اون آدم باید بره زندان. می‌دونی اگر بری زندان دیگه هرجایی بهت کار نمی‌دن؟ بگو مال باباته بفرستمت بری پیش مادرت.

۸۷. پسرک: مادرم دیگه نیست.

۸۸. قاضی: بگو جنس مال باباته بفرستمت بری پیش خاله‌ای دایی‌ای، عمه‌ای کسی.

۸۹. پسرک: (با گریه) ندارم. نمی‌شناسمشون.

۹۰. قاضی: به‌جای گریه کردن حرف بزن، راستشو بگو، منم دستم باز باشه مجبور نشم به جای بابات بفرستمت زندان.

۹۱. پسرک: هرکجا می‌خواید بفرستید، بفرستید. فقط ولم کنید.

جدول ۳. فراوانی سؤالات بازجو از فلجه و پسرش

سؤالات فرافکنانه	سؤالات باز	سؤالات گزینه‌ای	سؤالات بله/خیر	سؤالات الحاقی	جملات خبری	بازجو
۰	۳	۱	۴	۱	۱۴	

در اینجا جمله خبری قاضی، «صد نفر تماس گرفتن گفتن تو دکه‌ات مواد می‌فروشی»، این پیش‌فرض را با خود دارد «<<تو دکه‌ات مواد می‌فروشی». این متهم زیرکانه هم پیش‌فرض قاضی را که به گفته‌های دیگران استناد می‌کند را رد نمی‌کند و هم با بیان «گفتن

دکه، نگفتن که من» خود را از اتهام وارده تبرئه می‌کند و با علم به اینکه اگر جرم را به فرزندش منتسب کند، در نهایت وی را به بازپروری می‌فرستند، وی را به عنوان متهم مطرح می‌کند. قاضی نیز که هیچ مدرک مستدلی ندارد و پیش‌فرضش توسط متهم رد شده است، راهی جز تهدید فلجه نمی‌بیند و وی را به «سنگین‌ترین حکم ممکنه (نوبت ۸۱)» تهدید می‌کند. از آنجایی که پسرک نیز حاضر نیست که پدرش را صاحب مواد معرفی کند و قاضی علم دارد که مواد متعلق به پدرش است دست به تهدید می‌زند تا پسرک را وادار به اعتراف کند. قاضی در سه نوبت، ۸۴، ۸۶ و ۹۰، به ترتیب پسرک را تهدید به زندان و نانوایی از اخذ کار و زندان می‌کند، اما پسرک تسلیم نمی‌شود و به گذرانیدن دو سال در کانون اصلاح و تربیت محکوم می‌شود و پدرش آزاد می‌شود.

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۳، بازجو و قاضی در بازجویی از مرد فلج و پسرش به ترتیب از جملات خبری با فراوانی ۱۴، سؤالات باز با فراوانی ۳، سؤالات بله/خیر با فراوانی ۴ و سؤالات الحاقی و گزینه‌ای با فراوانی ۱ استفاده می‌کند. در اینجا نیز فراوانی جملات خبری از دیگر سؤالات بیشتر است چون قاضی و بازجو در پی یافتن متهم اصلی توزیع مواد مخدر هستند و با استفاده از جملات خبری که بیشتر حاوی تهدیدهایی است که متوجه متهمین است، سعی می‌کند آنها را تحت فشار قرار دهند.

۴.۴ بازجو و متهم اصلی (ناصر خاکزاد)

۹۲. صمد: تو با این همه حجم از مردونگی چجوری این همه جنسو تپوندی تو معدۀ این بدبختا؟

۹۳. ناصر: یه مدرک بیار اینا آدمای منن تا منم بهت بگم تو معدۀ کسی که ۱۰ کیلو غذا می‌خوره چقدر شیشه جا می‌شه.

۹۴. صمد: مرحله اولو من می‌پرسم، با زبون هم می‌پرسم. مرحله دومو کسایی دیگه می‌پرسن با دست و پا.

۹۵. ناصر: اصلاً تو بگو با تانک پرسن. چه فایده وقتی من نمی‌شناسم اینا رو؟

۹۶. صمد: بچه حمیدم تو نگفتی بدزدند؟

۹۷. ناصر: معلومه که نه.

....

تحلیل گفت‌مان بازجویی در سینمای ایران: ... (حسین رحمانی رو مژگان چگنی) ۳۳۳

۹۸. صمد: یادته اون شبی که زنگ زدی به حمید و زنش گفتی بیاین بچه‌تونو زنده تحویل بگیرین؟

۹۹. ناصر: یادم نیست چون نمی‌دونم از چی حرف می‌زنی.

۱۰۰. صمد: یادته خوبم می‌دونی راجب چی حرف می‌زنم. پشت کدوم شمشاد قایم شده بودی نگا می‌کردی وقتی زن بدبخت این بچه پنج ساله‌شو بغل کرده بود؟

۱۰۱. ناصر: من صد سال سیاه هم همچین کاری نمی‌کنم.

۱۰۲. صمد: نمی‌دونستی اون مادر وقتی بهش گفتی بیاین بچه‌تو تحویل بگیر تمام راه به این فکر می‌کرده که الان بچه‌اش بدو بدو می‌آید می‌پره تو بغلش؟

۱۰۳. ناصر: (با گریه) من الان باید به کی قسم بخورم باور کنی کار من نبوده. رضا ژاپنی کشته.

جدول ۴. فراوانی سؤالات بازجو از ناصر خاکزاد

سؤالات فرافکنانه	سؤالات باز	سؤالات گزینهای	سؤالات بله/خیر	سؤالات الحاقی	جملات خبری	بازجو
۲	۳	۰	۱	۰	۲	

در اینجا صمد در باره چگونگی جاکردن مواد زیادی در معده افراد دستگیر شده سؤال می‌پرسد (نوبت ۹۲). این سؤال پیش‌فرض‌های («وجود جنس،» «این همه جنس در معده این بدبختا تپونده شده و از همه مهم‌تر اینکه» «این بدبختا برای وی کار می‌کنند) را با خود دارد. ناصر خاکزاد با رد این پیش‌فرض از وی می‌خواهد دلیلی برای ادعای خویش بیاورد. از آنجایی که افسر بازجو مدت زیادی را برای دستگیری وی صرف کرده است و از سوی دیگر این پیش‌فرض وی رد می‌شود، به تهدید روی می‌آورد و مرحله دوم پرسیدن را با «دست و پا» قلمداد می‌کند؛ ناصر نیز مصمم به رد هر نوع همکاری با افراد دستگیر شده است و تسلیم نمی‌شود: «اصلاً تو بگو با تانک پرسن. چه فایده وقتی من نمی‌شناسم اینا رو؟». بنابراین صمد مجبور می‌شود موضوع گفتگو را با سؤالات بله/خیر در نوبت ۹۶ (بچه حمیدم تو نگفتی بدزدند؟) عوض کند. این سؤال پیش‌فرض اینکه «بچه حمید دزدیده شده است را دربردارد و ناصر منکر این پیش‌فرض نیست ولی پاسخ منفی وی، «معلومه که نه»، صرفاً به این سؤال است که وی بچه حمید را ندزدیده است.

در ادامه فیلم صمد با استفاده از سؤال فرافکنانه شبی را به یاد ناصر می‌آورد که به حمید و زنش زنگ زده و گفته «بیابین بچه‌تونو زنده تحویل بگیرین». این سؤال که دارای فعل فرافکن ذهنی (یادته) است و نیز با نقل قول از خود متهم همراه است، اطلاعات بازجو را روایت می‌کند و در کنار آن فشار زیادی به متهم برای تأیید می‌آورد. در اینجا صحت این گزاره که ناصر گفته است «<< بیابین بچه‌تونو زنده تحویل بگیرین» از پیش فرض می‌شود و حتی اگر متهم پاسخ خیر بدهد، این نفی مربوط به فعل به یاد آوردن است؛ در واقع با جواب نه گزاره «بیابین بچه‌تونو زنده تحویل بگیرین» که توسط متهم بیان شده است، رد نمی‌شود، اما متهم اقدام به رد کردن آن می‌کند و مدعی می‌شود که نمی‌داند بازجو در چه ارتباطی صحبت می‌کند. در ادامه صمد به سؤال الحاقی که حاوی پیش‌فرض است روی می‌آورد و می‌پرسد: «پشت کدوم شمشاد قايم شده بودی نگا می‌کردی وقتی زن بدبخت این بچه پنج ساله‌شو بغل کرده بود؟». این سؤال سه پیش‌فرض دارد (<< پشت شمشاد قايم شده بودی، << نگا می‌کردی و << زن این بدبخت این بچه پنج ساله‌شو بغل کرده بود) و فشار دوگانه‌ای را وارد می‌کند. از یک سو به متهم فشار می‌آورد چون حضور وی در صحنه‌ای که زن حمید بچه‌اش را به صورت مرده در آغوش می‌کشد، از پیش فرض می‌کند و از سوی دیگر روایت این صحنه حمید را که با متهم قصد تمسخر صمد داشت، می‌آزارد. اما متهم باز هم پیش‌فرض صمد را رد می‌کند و منکر حضور خود در صحنه می‌شود. باز هم صمد سؤال فرافکنانه دیگری را مطرح می‌کند «نمی‌دونستی اون مادر وقتی بهش گفتم بیا بچه‌تو تحویل بگیر تمام راه به این فکر می‌کرده که الان بچه‌اش بدو بدو می‌آید می‌پره تو بغلش؟» این سؤال حاوی پیش‌فرض (<< بهش گفتم بیا بچه‌تو تحویل بگیر) است. باز هم وی منکر می‌شود و این بار قسم می‌خورد که کار وی نبوده است و از آنجایی که فشار بسیار زیادی را تحمل می‌کند و قسم و قرآن وی را نیز نمی‌پذیرند، اذعان می‌کند که رضا ژاپنی این کار را انجام داده است.

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۴، بازجو در بازجویی از ناصر خاکزاد به ترتیب از سؤالات باز با فراوانی ۳، از جملات خبری و فرافکنانه با فراوانی ۲ و سؤالات بله/خیر با فراوانی ۱ می‌باشد. کارکرد سؤالات باز که حاوی پیش‌فرض است در اینجا کسب اطلاعات نیست (چجوری مواد را در شکم آنها جا کرده یا در پشت کدام شمشاد قايم شده) بلکه تأیید پیش‌فرض‌هایی است که او از قبل بنا را بر درستی آنها گذاشته است.

جدول ۵. فراوانی سؤالات بازجو از متهمین فیلم متری شش و نیم

مجموع	سؤالات فراפקانه	سؤالات باز	سؤالات گزینه‌ای	سؤالات بله/خیر	سؤالات الحاقی	جملات خبری	
۸۹	۲	۲۰	۴	۱۶	۵	۴۲	بازجو
۱۰۰	۲/۲۵	۲۲/۴۷	۴/۴۹	۱۷/۹۸	۵/۶۱	۴۷/۱۹	درصد

۵. نتیجه‌گیری

این پژوهش با نگاهی به پیش‌فرض‌های موجود در سؤالات پرسیده شده در فیلم متری شش و نیم نشان داد که متهمان خود از کارکرد این پیش‌فرض‌ها آگاه هستند و می‌دانند عدم واکنش به یا رد این پیش‌فرض‌ها نشان از پذیرش جرم دارد و در نتیجه در اکثر موارد، آنها پیش‌فرض را نمی‌پذیرند و آن را رد می‌کنند. حسن‌گاو پیش‌فرض وجود مواد در بدن همدستانش را رد می‌کند تا اینکه وی را تهدید می‌کنند که وی را در دستگاه می‌گذارند و تنها در صورتی حاضر به افشای اطلاعات متهم اصلی است که بازجو وی را تهدید می‌کند که او را سرکرده باند معرفی می‌کند که به اعدام محکوم شود؛ اینجاست که وی نامزد متهم اصلی را لو می‌دهد. بازجو با پرسیدن سؤال از نامزد ناصر پاکزاد هم به مقصود خود نمی‌رسد لذا وی را تهدید به «یک هفته» بازداشت برای هربار حاشیه می‌کند. نامزد ناصرخاکزاد، تنها زمانی به دادن آدرس به پلیس مبارت می‌کند که وی را به بازداشت تهدید می‌کنند و آن هم نه یک بازداشت معمولی؛ چون پرونده کسانی که در ارتباط با ناصر خاکزاد بازداشت می‌شوند، بلا تکلیف می‌مانند تا زمانی که متهم اصلی بازداشت شود. به این باید این فشار و تهدید را هم اضافه کنیم که نامزد جدید این خانم در صورت اطلاع ممکن است وی را «غیابی طلاق» بدهد و با «یکی دیگه عروسی» کند. پسرک خردسالی که قرص را به گواه دوربین مداربسته برداشته است، حاضر به پذیرش جرم نیست و در مورد وی هم تنها تهدید کارساز است. مواجهه فردی فلج که همراه با پسرک خردسالش به جرم فروش مواد مخدر در بازداشت است، با قاضی جالب توجه است. متهم پیش‌فرض قاضی «تو دکات مواد می‌فروشی» را رد نمی‌کند اما زیرکانه هم پیش‌فرض قاضی که به گفته‌های صدنفر! استناد می‌کند را رد نمی‌کند و هم با بیان «گفتن دکه، نگفتن که من» خود را از اتهام وارده تبرئه می‌کند و با علم به اینکه اگر جرم را به فرزندش که هنوز به سن قانونی نرسیده است، منتسب کند، در نهایت وی را به بازپروری می‌فرستند، وی را به عنوان متهم مطرح می‌کند. قاضی نیز که هیچ مدرک مستدلی ندارد و پیش‌فرضش توسط متهم رد شده است،

راهی جز تهدید فلجه نمی‌بیند و وی را به حکمی سنگین تهدید می‌کند: «اگه مال توئه بگو یک حکم با تخفیف بهت بدم ولی اگر بی‌دلیل بخوای کتمان کنی سنگین‌ترین حکم ممکنه را برات می‌برم». در تمام موارد بازجو/ قاضی‌ای که همه پیش‌فرض‌های خود را از سوی متهمین رد شده می‌بیند، راهی ندارد جز اینکه به تهدید روی بیاورد. به عبارتی متهمین از کارکرد پیش‌فرض‌های فرض شده توسط بازجو آگاه هستند و می‌دانند که پاسخ به سؤال پرسیده شده به معنای تأیید پیش‌فرض بازجوست، پیش‌فرض را رد می‌کنند؛ به همین دلیل بازجو در فرایند اعتراف‌گیری لاجرم از تهدید استفاده می‌کند و در همه موارد موفق به اعتراف‌گیری شده است.

براساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۴، بازجو در بازجویی از متهمین به ترتیب از جملات خبری با فراوانی ۴۲، سؤالات باز با فراوانی ۲۰، سؤالات بله/خیر با فراوانی ۱۶، سؤالات الحاقی با فراوانی ۵، سؤالات گزینه‌ای با فراوانی ۴ و سؤالات فرافکنانه با فراوانی ۲ استفاده می‌کند. یکی از شیوه‌های غیرمعمول پرسیدن سؤال در بازپرسی این است که سؤال را به صورت یک عبارت خبری و نه پرسشی بیان می‌کنند و منتظر تأیید شاهد یا متهم می‌مانند. این نوع سؤال در بردارنده روایت بازپرس است و شاهد یا متهم تحت فشار قرار می‌گیرد که آن را قبول کند. فراوانی بیشتر این جملات نشان می‌دهد که بازپرس متهمان را تحت فشار می‌گذارد تا به اطلاعاتی که می‌خواهد برسد. سؤالات باز عموماً در راستای کسب اطلاعات بیشتر است اما این هدف، هدف اصلی بازجو از سؤالات باز نیست بلکه وی بیشتر به دنبال تأیید پیش‌فرض‌هایی است که از قبل بنا را بر درستی آنها گذاشته است. سؤالات بله/خیر به متهمین فشار وارد نمی‌کند اما بازجو با پرسیدن آنها برخی پیش‌فرض‌های خود را رد یا تأیید می‌کند. سؤالات فرافکنانه، گزینه‌ای و سؤالات الحاقی که اغلب پاسخ محدودی دارند، دارای فراوانی چندانی نیستند و این یافته با یافته ووک (۱۹۸۴) در تناقض است. یافته‌های پژوهش حاضر، فراوانی سؤالات حاوی پیش‌فرض را تأیید می‌کند اما نسبت این سؤالات به ۸۲٪ درصد پژوهش واکر (۱۹۸۷) نمی‌رسد. این پژوهش نشان می‌دهد که بازجو در نهایت تفسیر خویش را بر متهمین تحمیل می‌کند و از این جهت با پژوهش‌های دنت و همکاران (۱۹۸۰)، هریس (۱۹۸۴)، وودبری (۱۹۸۴) و واکر (۱۹۸۷) همسو است.

کتابنامه

- Beller, S. (2002). Conditional promises and threats—cognition and emotion. In: Gray, W.D., Schunn, C.D. (Eds.), *Proceedings of the Twenty Fourth Annual Conference of the Cognitive Science Society*, Lawrence Erlbaum, Mahwah, NJ, pp. 113–118.
- Benneworth, K. (2006). Repertoires of paedophilia: Conflicting descriptions of adult-child sexual relationships in the investigative interview. *International Journal of Speech, Language and the Law* 13(2): 190–211.
- Briant, N. A. (2014). *A pragmatic analysis of presupposition in Genndy Tartakovsky's Hotel Transylvania*. M.A. Thesis: Yogyakarta State University. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/33514805.pdf> on July, 9, 2020.
- Culpeper, J. (1996). Towards an anatomy of impoliteness. *Journal of Pragmatics*, 25 (3), 349-367. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(95\)00014-3](https://doi.org/10.1016/0378-2166(95)00014-3)
- Dabbagh, L. A. (2013). The theatre and presuppositions. *Al-Ustath*, 205(2), 1- 10.
- Danet, B., Hoffman, K., Kermish, N., Rafn, J. and Stayman, D. (1980) 'An ethnography of questioning in the courtroom.' In: Shuy, R. W. and Shnukal, A. (eds) *Language Use and the Uses of Language*. Washington, D.C.: Georgetown University Press. 171-179.
- Drew, P. (1985). "Analyzing the Use of Questions in Courtroom Discourse." *Text*, 5(3), 201-224.
- Edwards, D. (2006). Facts, norms and dispositions: Practical uses of the modal *would* in police interrogations. *Discourse Studies* 8(4): 475–501.
- Edwards, D. (2008). "Intentionality and Mens Rea in Police Interrogations." *Language in Society*, 37(1), 27-49.
- Gibbons J. (2008). Questioning in common law criminal courts in Gibbons J. and Turell, M. T (Eds). *Dimensions of Forensic Linguistics*. Amsterdam: John Benjamin Publishing Company.
- Harris, S. (1984). "Questions as a mode of control in magistrates' courts," *International Journal of the Sociology of Language* 49: 5–28. <https://doi.org/10.1515/ijsl.1984.49.5>
- Haworth, K. (2006). The dynamics of power and resistance in police interview discourse. *Discourse & Society* 17(6): 739–759.
- Heydon, G. (2005). *The Language of Police Interviewing: A Critical Analysis*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Ji, Y. (2011). "Presupposition in Advertising Language." *Journal of Pragmatics*, 43(1), 331-343.
- Johnson, A. (2008). "From where we're sat ...": Negotiating narrative transformation through interaction in police interviews with suspects. *Text & Talk* 28(3): 327–349.
- Komter, M. (2003). The interactional dynamics of eliciting a confession in a Dutch police interrogation. *Research on Language and Social Interaction* 36(4): 433–470.
- Liang, J., & Liu, H. (2016). "Presupposition in Political Speeches: A Case Study of Hillary Clinton." *Discourse & Communication*, 10(3), 299-316.

- Linell, P and Linda J. (1991). Suspect stories: Perspective-setting in an asymmetrical situation. In Ivana Marková and Klaus Foppa (eds.) *Asymmetries in Dialogue*. Hemel Hempstead, U.K.: Harvester-Wheatsheaf. 75–100.
- Lukes, S.S. (1974). *Power: A Radical View*. London: Macmillan.
- Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G. and Svartvik, J. (1985) *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman.
- Shuy, R. (1998). *The Language of Confession, Interrogation, and Deception*. London: Sage.
- Song, S. (1995). A study of threatening acts in Korean. *Language Research*, 31(3), 485-512.
- Stokoe, E. (2009). "For the benefit of the tape": Formulating embodied conduct in designedly unimodal recorded police-suspect interrogations. *Journal of Pragmatics* 41(10): 1887–1904.
- Stokoe, E., & Edwards, D. (2007). "Blacksmiths and Ironing Boards: The Embeddedness of Gender in Police Interview Discourse." *Discourse & Society*, 18(6), 719-745.
- Stokoe, E. (2010). "I'm not gonna hit a lady": Conversation analysis, membership categorization and men's denials of violence towards women. *Discourse & Society* 21(1): 59–82.
- Tedeschi, J. T. (1970). Threats and promises. In: Swingle, P. (Ed.), *The Structure of Conflict*. Academic Press, London, pp. 155–191.
- Walker, A. G. (1987). "Linguistic manipulation, power, and the legal setting," in Kedar, Leah (ed.), *Power through Discourse*. Norwood NJ: Ablex, pp. 57–80.
- Wang, J. (2006). 'Questions and the exercise of power.' *Discourse and Society* 17/4, 529-548.
- Watts, R. (1991). *Power in Family Discourse*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Woodbury, H. (1984) 'The strategic use of questions in court.' *Semiotica* 48/3-4, 197-228
- Yule, G. (1996). *Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press.